

„ПОЗНАТАТА И НЕПОЗНАТА СЪДЕБНА ВЛАСТ”

Какво представлява съдебната власт? На кого принадлежи? Кои интереси защитава? За да си отговорим на тези въпроси трябва да проследим нейното историческо развитие, извършените промени и причините довели до тях.

Началото на съдебната власт намираме още при древните народи - заражда се с първите осъществени действия на едно лице от племето спрямо друго. Тогава се появява талионът (кръвната мъст). Отмъщението е проява на съдебна власт, на санкция. Тогава тя се осъществявала от рода или старейшините. След като вече се образува държава, нещата се развиват дотам, че съдебна власт имат определени държавни служители.

Със съдебна власт освен него разполагат и областните управители, близките помощници на владетеля. След Покръстването, се учредяват църковни съдилища. Техните правомощия са предимно в областта на семейното, наследственото право и решаването на спорове между духовници.

Съдебната власт има продължително и променливо развитие в отделните исторически периоди от създаването на българската държава в края на VII в. до днес. С Конституцията от 1991 г. се извършват основни промени в организацията на съдебната власт.

Съдебната власт се осъществява от съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите. За първи път в историята на българското законодателство съдебната власт включва не само органите на правосъдието, но така също на прокуратурата и следствието. Функциите на съдебната власт по Конституцията са поверени на органи, които действат като независима и единна система. Основно начало за съдебната власт е, че всеки има право на справедлив и публичен процес. Независимата съдебна власт носи отговорност за състоянието на правораздаването.

Организация на съдебната власт в Княжество България отстоява принципа на разделение на властите. Съдебната власт принадлежи на съдебните места и лица действащи от името на княза. Основите на организацията на съдебната власт в Княжество България се полагат с приетия през 1880 г. Закон за устройство на съдилищата. Съдебната система в Княжество България се развива значително по –добре с организацията на изпълнителната и законодателната власт. Главната трудност в продължение на десетилетия е липсата на юристи.

Съдебната система в Източна Румелия се урежда с приемането на органически устав. Уставът е приет на 14 април 1879 г. Той урежда подробно съдебната система на Източна Румелия в глава (за съдебните власти). Тази съдебна система се запазва до Съединението на Княжество България и Източна Румелия през 1885 г..

Конституцията има решаващо значение за развитието на новобългарското право. Тя е основата, която изгражда правната система в България. Държавната власт в Република България се разделя между законодателна (парламент), изпълнителна (правителство) и съдебна власт. Съдебната власт има три самостоятелни звена - съд, следствие и прокуратура. Тя е държавна власт, която осъществява правосъдието в Република България.

Правосъдието защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. Съдилищата в Република България са районни, окръжни, военни, апелативни, Върховен административен съд и Върховен касационен съд. Структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата. Съдилищата прилагат законите точно и еднакво спрямо всички. Те осигуряват равенство и еднакви условия за състезателност на страните в процеса. Уредбата на съдебната власт в Република България, освен в Конституцията, се съдържа и в Закона за съдебната власт, Административнопроцесуалния кодекс, Закона за адвокатурата и в други закони, както и в подзаконови

актове. Какво представлява съдебната власт днес? Дали съдебната власт прилага еднакво закона за всички, има ли справедливост? Защо все по-често граждани стачкуват пред съдебните сгради? Защото законът не е приложен еднакво към всички? Дали изобщо е приложен? За хората извън съдебната власт няма отговори на тези въпроси. В едно съдебно дело в повечето от случаите има доволна и недоволна страна. Логично е недоволната страна на упреква съдебния орган решил спора, дори и да е приложен правилно закона. Често в медиите има коментари и публикации, че съдебната власт защитава определени лица и интереси. Дали е така - могат да ни убедят тези, които работят в съдебната власт – с работата си и актовете, които пишат. Защо политиките смятат, че е необходима неотложна реформа в съдебната власт? Нима промяната, структурата и организацията ще променят морала, честността и достойнството на тези, които работят в нея или ще ги направят по-независими. Повечето от хората нямат представа за устройството на съдебната система, за работещите в нея и за техните правомощия. Именно незнанието извежда по-голяма част от хората на улицата без обяснима и логична причина. По-голяма част от работещите в съдебната система са обикновени хора, като всички нас, честни, достойни и справедливи. Призванието на всички работещи в съдебната власт е да са независими и да решават споровете честно, справедливо, само и единствено върху закона. Такива са очакванията на цялото общество.

Според мен превръзката на Темида на очите не е необходима като олицетворение на закона, тя трябва да гледа с широко отворени очи хората, които имат очаквания за справедливост.